

ІСТОРІЯ НАЙМЕНУВАНЬ *КОНДАКА* ТА *ІКОСА*

*У статті простежено історію терміноназв **кондак** та **ікос** з часу виникнення і до сьогодні, розглянуто особливості їхнього становлення упродовж усіх етапів функціонування української мови, схарактеризовано похідне утворення **кондакар**. Дослідження виконано на основі лексикографічних джерел XI – XXI ст., а також церковних пам'яток.*

Ключові слова: *піснеспів, ікос, кондак, кондакар, релігійна термінолексика.*

Постановка проблеми. Політичні й духовно-культурні процеси останнього десятиріччя в Україні стали поштовхом до вивчення проблем історії формування лексичного складу української мови. Серед іншого, мовознавці досліджують історію лексико-семантичних груп на позначення назв релігійних понять. Так, І. Бочарова обґрунтувала лексико-семантичні та граматичні параметри *назв релігійних свят* у сучасній українській мові, Н. Піддубна – *назви релігійних споруд та їх частин*, Н. Пуряєва – *назви богослужбових предметів*, С. Бібла – *назви церковних чинів і посад*. Ю. Осінчук опрацював історію української богослужбово-обрядової лексики : *назви богослужінь* (загальних, добових, приватних) і *церковних тайнств та їх складників*; найменування церковних обрядів, священнодій. Натомість лексико-семантична група *назв піснеспівів* конфесійної лексики ще не була об'єктом системного дослідження. Стаття О. Горбача “З історії української церковно-музичної термінології” лише окреслила цю проблему. Отже, вмотивованим є розгляд історії номенів *кондак* та *ікос* як репрезентантів цієї групи, що і становить актуальність нашої розвідки.

Дослідження виконано відповідно до тематичного плану наукових досліджень кафедри української мови Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка “Українська мовна картина світу : лінгвокогнітивний, лінгвокультурологічний та лінгвостилістичний аспекти”.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. *Кондак* – це релігійний піснеспів, мета якого – повідомити про суть церковного свята. Відомий з VI ст., його творцем вважають Романа Сладкопівця. Про це пише монахія Ігнатія, називаючи церковних гимнографів, що внесли вклад у розвиток *кондака* І. Дамаскіна, А. Критського, К. Маумського, Ф. Начертанного, Й. Писнописця, Ф. Студита). “Родиной *кондака*, – вона зауважує, – стали Сирія и Антиохия, знаменитые благодаря таким мастерам дидактической проповеди, как свв. Ефрем Сирин и Иоанн Златоуст. Не исключено, что именно дидактическая традиция св. Иоанна Златоуста способствовала укоренению *кондака* в Константинополе, по крайней мере для св. Романа Сладкопевца сочинения св. Иоанна Златоуста явились одним из основных источников его *кондаков*” [16, 48]. К. Керн у праці “Літургіка. Гимнография і Еортологія” не тільки дає дефініцію поняття *кондак*, але й порівнює метричність цього піснеспіву в діахронії й синхронії : “*Кондак*, в його теперішньому вигляді і обсязі – невеликий піснеспів в одну дві строфи, дуже схожий на тропар, співаний за тропарною мелодією і розміщений після шостої чи третьої пісні канону. Він повторюється і на літургії, і на повечір’ї. ... Але якщо в наших сучасних богослужбових книгах цей піснеспів займає найскромніше місце і губиться серед пісень канону, то в давнину, до появи канонів, *кондак* займав виняткове місце в добовому і річному богослужінні. Він зовсім не обмежувався однією строфою, а представляв собою самостійний і великий поетичний твір, так звану цілу богословську поему. Стародавній *кондак* в його класичному вигляді – це ланцюг з 20-30 строф, який поступово розвивав одну загальну тему” [12, 15].

На думку Ю. Ясіновського, *кондак* є гимном, який, поперше, на відміну від *канону*, не має старозавітно-пісенного підґрунтя; по-друге, розвиває тему празника більш-менш докладно; по-третє, складається з багатьох однакових за метрикою рядків (до 24); по-четверте, завершується тими самими словами ікоса [36,

4]. Досліджуючи візантійську гимнографію та церковну монодію в українській рецепції ранньомодерного часу, учений наголошує: “В давнину *кондак* виконувався одним співцем-солістом на середині церкви. *Кондаки* мали колись віртуозний мелізматичний стиль, який згодом значно спростився. Записували кондаки в окремі книги кондакарі і з часів Київської Русі їх збереглося шість, які були нотовані особливою кондакарною нотацією. Потім вони зникають і залишаються в ірмологіонах у *канонах і акафістах*” [36, 4]. У праці “Жанри і форми літургійного співу” Ю. Ясіновського подано порівняльну характеристику *ікоса* й *кондака* і стверджено, що *ікос* є церковною піснею, яка ширше описує те, що й *кондак* [36, 6]. Православна богословська енциклопедія за ред. А. Лопухіна наголошує на особливостях виконання *кондака*. О. Білоусенко наводить низку *кондаків* і тропарів, виконуваних на великі свята. Як бачимо, дослідники зосереджуються передовсім на часі створення *кондака*, особливостях його виконання та метричних характеристиках. Богослужбові книги наводять тексти *кондака* й *ікоса*. Однак вивчення історії формування цих термінів назв у діахронії й синхронії у вигляді історико-лексикологічних етюдів ще не здійснено, тому це і стало предметом нашого наукового розгляду.

Мета статті – простежити історію формування назв піснеспівів *кондак* та *ікос*, уточнити дефініцію цих понять, виявити особливості їхнього становлення й розвитку упродовж усіх етапів функціонування української мови.

Лексема *кондак* запозичена давньоукраїнською мовою з грецької через церковнослов'янське посередництво. Слово “*кондак*” – *κοντάκιον* (*κόνταξ* – зменшене) означає “будинок”, “пергаментний свисток з текстом пісні, намотуваний на паличку” [12, 15]. Старослов'янське *конѣдакъ*, -омѣ [1, 92], давньоукраїнське – *кондакъ* (*коньдакъ*) [32, Т. I, 1268]. Уперше зафіксований в українській мові у XI ст. зі значенням “церковна пісня на славу Спасителя, Божої Матері, святого чи празника”. **Кѡнѣ, глас. ѿ. Володимерѣ пристави попѣы своя, ѿдѣчи предѣ полкомѣ пѣти тропари и коньдакы хреста честнаго. Идохомѣ къ гробѣ Господню поюще кондакъ :** “**Аще и въ гробѣ спиде бесмертне**” [32, Т. I, 1268]. Цей різновид піснеспіву

був відомий уже за часів князювання Володимира Великого: “А князь Володимир, їдучи перед військом, наказав попам своїм співати тропарі, і *кондаки* хреста чесного, і канон святій богородиці” [13, 203]. У XII ст. слово *кондак* функціонує з тотожним значенням: “І вранці у Святу Неділю, відспівавши заутреню й поцілувавши з ігуменом із братією, відпущені були о першій годині дня. І, узявши хрест, ігумен і вся братія вирушили до Гробу Господнього, співаючи *кондак*” [13, 146]. Словник староукраїнської мови XIV – XV ст. цієї лексеми не розглядає. У Требнику П. Могили з XV ст. зафіксовано *кондак денний* “**Наченшейжеса Бжтвенной Ллтѣргин, стоитѣ въ притѣворѣ: пѣвѣемъже ѡбѣичны Антифѡна, по воходѣ съ Євліемъ чтѣтъся кондакъ днєвны на Главѣ, на И ннѣже поеса, Тро:сей Гла: а**” [14, Т. II, 281].

До реєстрів Словника української мови XVI – першої половини XVII ст. аналізований номен увійшов із семантикою “коротка хвалебна пісня церковного змісту,” пор: Тыежъ // Псалми, пѣнія, антифони, тропары, *кондаки*, ирмосы ..., молитвы посвященія Таинъ Христовыхъ” [30, Т. I, 111]. Найменування “*кондакъ*” знаходимо у Русько-мадярському словнику Л. Чопея [35, 154]. Словник української мови за ред. Б. Грінченка трактує цей номен із такими значеннями: “1. *Кондак*, ка, м. Кондакъ. “Тропарі з *кондаками*”; 2. Кондяк, ка, м. Дьячекъ и учитель церковной школы. А, дай Боже пану баскаляру! Ти наш таки, кондяче...” [27, Т. II, 277]. У богослужбовому Типіконі XIX ст. фіксуються різновиди *кондака*: *воскресний, празника, святого, храму, прохання, Возбранной Воеводи*. (Таже кондакъ воскресенъ и ікосъ [33, 34]; На ѡбѣдници, аще нѣжды ради нѣсть Ллтѣргин, Блаженна, прокімень, іакоже на ллтѣргин оуказано. По ѡче нашѣ : Кондакъ воскреснъ, Кондакъ храма, слава и нѣинѣ : Застѣпнице христіанъ : Аще же храмъ Хртѡвъ илн Бѣцы, и нѣинѣ : Кондакъ храма) [33, 79]; Аще вѣдетъ служба и за всѣкое прошеніе : тропарь стѣгъ, тропарь прошенія, кондакъ стѣгъ, слава кондакъ прошенія и нѣинѣ, іакъже вѣишь Прокімень, Антол и Євліе стѣгъ, днєподъ главѣ, и прошенія [33, 122]; Въ патѡкъ є ѡ седмицы, на повечеріи маломъ кондакъ : Възбранной Воеводѣ [33, 225]. В “Евхологоніи или требнику” (Львів, початок

XX ст.) зафіксовані *кондак* освяченого храму і святого “Таже тропарь и кондакъ свѣщаемагѡ храма (Владѣчннѡ, илїи Богородичнѡ, илїи свѣтагѡ)” [8, 10]; “...Глѡва и нѣинѣ: кондакъ храма, аще храмъ Гдскїи илїи Богородичнїи” [8, 22].

У XX ст. в богослужбових пам'ятках активно функціонує назва піснеспіву *кондак*. Так, Молитвослов (Рим, 1990) нотує *кондак празника* “У празники (господські, богородичні і святих) співаємо *кондак празника*; коли ж у неділю припаде празник богородичний чи святого, співаємо Воскресіння твоє...” [15, 43]. “*Ѳктїихъ, сирѣчь осмогласникъ*” розглядає *кондак воскресень і храму* “На літѣргїи: Блженна осмогласника, на ѿ. По вхѡдѣ тропарь воскресень : таже храма : и стѣгѡ дневнагѡ, аще иматъ. Кондакъ воскресень и храма : Глѡва, стѣгѡ аще иматъ” [18, Т. I, 13]. Служебник наголошує на послідовності виконання *кондака та ікоса, тропаря і кондака*: “Далі *кондак та ікос* і читання з Синаксарія” [31, 38]; “Коли співці проспівують *Тропарі і Кондаки*, диякон, схиливши голову, тримає в руці трьома пальцями ора́р і промовляє до священника: Благослови, влади́ко, час Трисвятого” [31, 65]. Ю. Катрій свідчить про функціонування *кондака празника*, залежно від події, яку святкують: “В молитвах віночуючу Богородицю – каже *кондак празника* – і в заступництвах непохитне уповання грїб і смерть не задержали, бо Її як Матір Життя переставив до життя Той, Хто вселився в Її вседівиче лоно” [11, 466].

На аналізоване найменування натрапляємо в Етимологічному словнику української мови Я. Рудницького: “*Кондак, church song marking a feast*” – церковна пісня з нагоди празника” [9, Т. II, 728]. О. Горбач кодифікує дефініцію *кондак* так: “коротка пісня з похвалою святцеві чи святові – сер.-грец. kontaktion (середньо-грецька вимова: -nd-) як здрібніння від *trōpos* “гимн, рефрен” від *trōs* “жердка, палочка”, бо на неї навивано пергаментні звої” [7, 63]. Тотожну семантику подає Етимологічний словник російської мови М. Фасмера: “*кондак, -ака* – коротка пісня на славу Спасителя, Богородиці чи святого” [34, Т. I, 310]. У лемківських говірках семантика розглянутої лексеми така ж: “*Кондак, -дака*, коротка церковна пісня. – А жаки лем заодно *кондаки* співали” [20, 168]. Словник церковно-обрядової термінології Н. Пуряєвої наводить цей

термін із таким значенням “частина акафіста, яку виконують перед ікосом” [25, 66]. Повний церковнослов’янський словник за ред. Г. Дьяченка окреслює *кондак* як священну пісню на похвалу святому чи свята, події [22, 261]. Мала українська музична енциклопедія О. Залеського номінує *кондаки* “гимнами, прославними піснями на честь святих, які походять з 6-го сторіччя” [10, 53]. Лексис сучасної української мови засвідчує його вживання із таким же значенням (“Доюкола дві тисячі літ кипить життя, все змінилося, само обличчя землі стало іншим, а тропарі й кондаки співають усе на тих же вісім гласів”) [28, Т. IV, 257 – 8]. У старослов’янсько-українському словнику Л. Белея *кондаком* названо “структурний елемент богослуження, зазвичай його тема стосується якогось святого або свята” [1, 92]. За характером піднесеності *кондак* – радісний, за кількістю осіб під час виконання – багатоосібний, за критерієм протяжності у часі – скорочений. Упродовж певного історичного проміжку (XI – XXI ст.) ця лексема не змінювала свого значення й функціонувала на позначення церковного пісенспіву на честь святого (свята, події).

Уже з XII ст. відомий словотвірний дериват від лексеми *кондак* – *кондакар* – “збірник кондаків” (**Окт. А прп̃ Романа творца кондакарю. Октябрь въ. а. днь... стго Романа пѣвца кондакареви**) [32, Т. I, 1268], пор. зі старослов’янським *конѣдакаръ,-къмъ* [1, 92]). Пам’ятки з XIII до XIX ст. не фіксують цього похідного утворення. В Етимологічному словнику російської мови М. Фасмера подано аналогічне значення (“збірник кондаків”) [34, Т. I, 310]. О. Горбач доводить, що раніше (у нас) збірку кондаків називали *кондакар* – сер.-гр. “kontakion” [7, 63]. У Православній богословській енциклопедії за ред. А. Лопухіна дано таке визначення окресленого поняття: “співоча книга, вживалася в руській церкві до XIV ст., яка містила зібрання *кондаків* зі служб цілого року, написана особливими кондакарними знаками” [23, Т. XII, 742]. *Кондакарі*, за Великим тлумачним словником сучасної української мови це – “давньоруська співацька книга” [5, 562].

Органічно пов’язаний з назвою *кондак* інший різновид пісенспіву *ікос*. Функціонує в українській мові з XI ст. зі значенням “один із богослужбових пісенспівів”: **Іко. по. ѱтасни**

ми гая. **Кондакъ и икосъ** [32, Т. I, 1088]. Лексема *ikos* походить з грецької мови гр. “οἶκος” – “строфа”, де первісне “дім, мешкання” під впливом давньоєврейським, співвідноситься зі значенням “пісня” [34, Т. II, 125]. Давньоукраїнською звучить **икось** [32, Т. I, 1088]. В українській мові з XII – XVI ст. цей номен не фіксується лексикографічними джерелами. У XVII ст. в Лексиконі П. Беринди знаходимо таке визначення згаданого поняття “*ikos* – дім, народ, покоління, родзай, сім’я, фамилія” [2, 208]. У Типіконі з середини XIX ст. спостерігаємо послідовне вживання *икосу* після *кондака*. “По ѡ ѿ же ꙗвѣни ꙗки ектенїа малѣа ѿ възгласѣ : Ты во еси Царь мїра : глаголетсѣ ѿ свѣщенника. Таже кондакъ воскресенѣ ѿ икосѣ. (Послѣднѣй стїхъ егѡ поетсѣ во гласѣ егѡ)” [33, 34].

Відзначаємо специфіку вживання номену *ikos* у пам’ятках української мови XX ст. Так, І. Огієнко цю лексему фіксує з архаїчним значенням: “дім, житло, заля, святиня, господарство, челядь, сім’я, нація. З гр. “oikos” – з тим же значенням” [17, Т. I, 136]. О. Горбач визначає *ikos* як “пісню канона після кондака бої пісні з ширшим розвиненням його думок, співаної на його ж глас” і зазначає, що “пересув значення наступив ніби за гебр. “bajith” – “дім” і “строфа” (традиція тлумачила такий розвиток значення то тим, що творець *икосів* і *кондаків* Роман Сладкопівець співав їх зазвичай у тому ж самому покої-келїї, де проводив ніч, то тим, що ніби то ширша – порівняно з *кондаком* – структура нагадує будову, дім) [7, 74 – 75]. Ю. Ясіновський уживає *ikos* зі значенням “церковна пісня, яка ширше описує те, що й *кондак*; прославляє святого або подїю і співається на утрени після шостої пісні” [36, 6]. У Русько-мадярському словнику Л. Чопея теж надibuємо на згадувану лексему: “Икосъ h. Egyhazi enek neve” [35, 135]. Таке ж значення фіксує Повний церковнослов’янський словник за ред. Г. Дьяченка: “*Икос* – церковний піснеспів, який прославляє святого і возвеличує подїю. *Икоси* разом з *кондаками* створюють акафіст. Різниця між ними в тому, що *кондак* короткий, а *ikos* подовжений: *кондак* – тема, а *ikos* – розвиток її” [22, 220]. Церковнослов’янський словник А. Свирелїна розглядає *ikos* як піснеспів, який виконується на шостій пісні канона утрени та прославляє подвиги святого чи подїї празника” [26, 131].

М. Фасмер уживає згадувану лексему зі значенням “церковний спів після 6-го канону” [34, Т. II, 125]. У богословській практиці розрізняють *ікоси канону* й *ікоси акафісту* : “перші, виконуються після шостої пісні канону, в деяких випадках – після третьої, другі, виконуються тоді, коли збігається у відоме число пам’ять двох святих чи двох празників” [23, 838 – 840]. Словник церковно-обрядової термінології виокремлює *ікос акафіста* зі значенням “частина акафіста, яку виконують після *кондака* та у якій розвинуто тему, задану *кондаком*” й *ікос канону* – “піснеспів ікос, який виконують після шостої пісні канону” [25, 59]. За характером піднесеності *ікос* – радісний, за кількістю осіб під час виконання – багатоосібний, за критерієм протяжності у часі – обширний, за критерієм змінюваності/незмінюваності – нестабільний.

Висновки. У результаті здійсненого аналізу з’ясовано дефініцію назв *кондак* та *ікос*, простежено історію становлення, розвитку лексем від найдавніших часів до сучасності, подано історію функціонування словотвірного деривата *кондакар*. **Перспективним напрямом подальших розвідок** є наукове опрацювання мікрогрупи, до якої входять такі назви *піснеспівів*, як *тропар*, *антифон*, *акафіст*, *ірмос*, *катавасія* тощо.

Література

1. Белей Л., Белей О. Старослов’янсько-український словник. – Л. : Свічадо, 2001. – 332 с.
2. Беринда П. Лексіконъ славеноросскаїи и именъ Тлъкованіе. – К., 1961. – 271 с. – (Пам’ятки української мови XVII ст.).
3. Білоусенко О. Наша віра. Короткий катехизис Православної Віри. – Нью-Йорк : друкарня української православної церкви в ЗДА, 1956. – 65с.
4. Бочарова І.В. Лексико-семантичні і граматичні параметри назв релігійних свят у сучасній українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 1999. – 17 с.
5. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – Київ, Ірпінь Перун, 2005. – 1728 с.
6. **Вечірня і үтреня та інші богослуження на всі неділі і свята цілого року.** – Виннипег : вид. О. О. Василяна у Лондоні, 1945. – 1070 с.

7. Горбач О. З історії української церковно-музичної термінології // Олекса Горбач. Термінографічна серія / Ред. Б. Рицар, Р. Микульчук. – Л., 2004. – С. 79 – 131.

8. Евхологон или требник. – Львів : друкарня Ставропігійського інституту у Львові при церкві Успення Пресвятої Діви Марії, 1914. – 119 с.

9. Етимологічний словник української мови : у 2-х т. / Укл. Ярослав Рудницький. – Вінніпег – Оттава, 1962 – 82. – Т. 1. А – Г (А – Г). – Winnipeg : Ukrainian free Academy of Sciences, 1972. – LXXXVI + 968 с. ; Т. 2. Д – Ї. – Ottawa : Ukrainain Mohylo-Mazepian Academy of Sciences, 1982. – 1128 с.

10. Залеський О. Мала українська музична енциклопедія. – Мюнхен, Німеччина : Дніпрова хвиля, 1971. – 127 с.

11. Катрій Ю. Пізнай свій обряд! Літургійний рік української католицької церкви. Частина I. 2-ге видання. – Нью-Йорк – Рим : Видавництво О. О. Василяна, 1982. – 493 с.

12. Керн К. Литургика. Гимнография и Эортология. – М. : Издательство Дома “Грааль”, 2000. – 82 с.

13. Літописання Київської Русі. Повість минулих літ. Народна творчість : Школа, 2009. – 284 с.

14. Могила Петро. Евхологон, або молитвослов, или требник. – К., 1646. – Ч. 1. – 3. – Ч. 1. – 860 с. ; Ч. 2. – 376 с. ; Ч. 3. – 436 с.

15. Молитвослов. – Рим : Видавництво О. О. Василяна, 1990. – 1373 с.

16. Монахиня Игнатия. Церковные песнотворцы. – Подворье Свято-Троицкой Лавры, 2005. – 218 с.

17. Огієнко І. Етимологічно-семантичний словник української мови у 4 т. / За ред. Ю. Мулика-Луцика. – Вінніпег, 1979. – Т. 1 – 4.

18. **Ѡктѡицѡуь, сѡрѡбѡчѡ осомоглѡсникѡ.** Украинская Православная Церковь Киевская Митрополия, 2001. – Ч. 1 (**гласы а-д**), Ч. 2 (**гласы е-и**).

19. Осінчук Ю. Історія української богослужбово-обрядової лексики : монографія. – К. : Інститут української мови НАН України, 2009. – 176 с.

20. Пиртей П.С. Словник лемківської говірки. Матеріали для словника. – Legnica – Wroslaw, 2001. – 460 с.

21. Піддубна Н. Формування номенклатури назв релігійних споруд в українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Н. Піддубна ; Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Х., 2000. – 19 с.

22. Полный церковнославянский словарь / За ред. протоіерея Г. Дьяченка. – М. : Отчий дом, 2001. – 1120 с .

23. Православная богословская энциклопедия в 12 т. – Петроград : Приложение к духовному журналу “Странник”, 1900. – Т. 1 – 12. Т. 1 – 5. А – И / за ред. А. Лопухина ; Т. 5 – 12. И – К / за ред. Н. Глубоковского.
24. Пуряева Н. Формування української церковно-обрядової термінології (назви богослужбових предметів) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Н.В. Пуряева ; НАН України. Ін-т укр. мови. – К., 2001. – 20 с.
25. Пуряева Н. Словник церковно-обрядової термінології. – Л. : Свічадо, 2001. – 156 с.
26. Свирилин А. Церковнославянський словарь. 2-е изд. – М. : ДАРЪ, 2008. – 384 с.
27. Словарь української мови / За ред. Б. Грінченка. – К., 1907. – Т. 1 – 4.
28. Словник української мови в 11 т. – К. : Наук. думка, 1970 – 1980. – Т. 1 – 11.
29. Словник староукраїнської мови XIV – XV ст. у 2 т. – К. : Наук. думка, 1977 – 1978. – Т. 1 – 2.
30. Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. у 28 вип. – Л. : НАН України Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, 1994 – 2006. – Вип. 1 – 14.
31. Служебник. – США., 1989. – 240 с.
32. Срезневский И.И. Материалы для словаря древнерусского языка. – СПб., 1893 – 1912. – Т. 1. – 3.
33. Түпкікөнъ, сирѣчь: оуставъ церковного пѣніа и особеннаго правилочтеніа, по оуказамъ въ книгахъ церковныхъ обрѣтающымся, съ приложеніемъ Столповъ Евангеліинныхъ по ключевымъ словамъ, сочиненъ и напечатанъ. – Перемышль : книгопечатня соборной русскои Капитолы, 1852. – 141 с.
34. Фасмер М. Этимологической словарь русского языка / Пер. с нем. и доп. О. Трубачева. – М. : Прогресс, 1964 – 1973. – Т. 1 – 4.
35. Чопей Л. Русько-мадярський словарь. – Будапешт, 1883. – 446 с.
36. Ясіновський Ю. Жанри і форми літургійного співу. – Режим доступу : www.regent.cerkiew.net. – 6 с.

Пышна Наталия. История наименований кондака и икоса. В статье прослежена история терминологических наименований *кондак* и *икос* со времени возникновения и до сегодняшнего дня, рассмотрены особенности их становления в течение всех этапов

функціонування українського мови, проаналізовано дериват *кондакарь*. Дослідження виконано на основі лексикографічних джерел з XI – XXI вв., а також на церковних пам'ятників.

Ключевые слова: песнопение, икос, кондак, кондакарь, релігійна термінологія.

Pyshna Natalya. The history of names *kontakion* and *ikos*.

The article traces the history of the terms *kontakion* and *ikos* since their origin until today. The author has considered their formation peculiarities during all stages of the Ukrainian language functioning. The derivative formation *kontakar* (the Kontakarion – a chant book named after the hymn genre kontakion) has been analyzed. The research was conducted on the basis of the lexicographical sources of the 11th – 21st centuries and written church records.

Key words: chant, ikos, kontakion, kontakar, religious terminology.